

Opinia perspektywiczna Komitetu Regionów „Sytuacja kobiet migrujących w Unii Europejskiej”

(2007/C 305/10)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że optymalna integracja imigrantek i imigrantów jest niezbędna także z punktu widzenia ich roli w wychowaniu dzieci, a tym samym dla faktycznego włączenia do społeczeństwa drugiego i trzeciego pokolenia osób obcego pochodzenia, ze względu na rolę kobiet w rozwoju społeczeństwa.
- Podkreśla, że integracja oznacza zaakceptowanie i przestrzeganie podstawowych obowiązków i praw obywatela, będących częścią europejskiego dorobku prawnego.
- Podkreśla zasadniczą rolę odgrywaną przez usługi publiczne, w szczególności świadczone na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz możliwości tworzenia sieci między usługami oraz w ramach społeczności lokalnych, ze stowarzyszeniami kobiet migrujących oraz wolontariuszy.
- Wyraża zaniepokojenie w związku z wysokim poziomem niepowodzeń szkolnych i przypadków przerwania nauki wśród dziewcząt obcego pochodzenia, które mają trudności z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, a często są także ograniczane przez rodzinę oraz przesady kulturowe czy trudne warunki ekonomiczne. Jest zdania, że istotne znaczenie w tworzeniu równych szans edukacyjnych dla dziewcząt (i chłopców) z rodzin imigrantów ma zaznajamianie rodziców z systemem edukacji, aby byli oni w stanie podejmować ugruntowane decyzje co do kształcenia swoich dzieci, a zwłaszcza córek, uwzględniające ich indywidualne możliwości i pragnienia, wolne od stereotypów dotyczących płci. Uważa także, że istnieje potrzeba działań uwrażliwiających i angażujących wszystkie zainteresowane osoby w celu wspierania rzeczywistej równości szans.

Sprawozdawca: Sonia MASINI (IT/PSE), przewodnicząca prowincji Reggio Emilia

Zalecenia polityczne

KOMITET REGIONÓW

1. Komitet Regionów wyraża zadowolenie w związku z wnioskiem Komisji Europejskiej o sporządzenie opinii perspektywicznej, między innymi ze względu na fakt, że obecny rok to Europejski Rok na rzecz Równych Szans dla Wszystkich, a 2008 r. będzie Europejskim Rokiem Dialogu Międzykulturowego.

2. Potwierdza konieczność prowadzenia całościowej polityki europejskiej w dziedzinie imigracji, przewidującej stosowanie instrumentów uzgodnionych między państwami i społecznościami lokalnymi i regionalnymi oraz realizację spójnych działań w zakresie legalnej imigracji, w celu zarówno sprzyjania integracji imigrantów działających zgodnie z prawem państw przyjmujących, jak i wzmocnienia walki z nielegalną imigracją i łamaniem przepisów.

3. Przypomina, że w komunikacie Komisji „Wspólna agenda na rzecz integracji” uznano, że w każdym działaniu należy uwzględnić perspektywę dotyczącą płci, jak również należy poświęcić szczególną uwagę młodym migrantom oraz dzieciom.

4. Podkreśla, że optymalna integracja imigrantek i imigrantów jest niezbędna także z punktu widzenia ich roli w wychowaniu dzieci, a tym samym dla faktycznego włączenia do społeczeństwa drugiego i trzeciego pokolenia osób obcego pochodzenia, ze względu na rolę kobiet w rozwoju społeczeństwa.

5. Przypomina, że w swojej opinii w sprawie planu polityki w dziedzinie legalnej migracji wskazał na obawy samorządów lokalnych i regionalnych związane z aspektem płci, jako że należy wziąć pod uwagę dyskryminację, jakiej mogą podlegać kobiety ze względu na płeć oraz pochodzenie etniczne i geograficzne oraz inne przyczyny dyskryminacji, o których jest mowa w art. 13 Traktatu WE.

6. Przypomina o konieczności zapewnienia skutecznej ochrony prawnej przed dyskryminacją, rozważenia przyszłych działań uzupełniających obecne ramy prawne, włączenia zasad niedyskryminacji oraz równych szans do polityki Unii, promowania innowacji i dobrych rozwiązań, większego uwrażliwienia zainteresowanych stron i ludności miejscowej oraz współpracy z nimi, podjęcia problemu dyskryminacji i wykluczenia społecznych, które dotykają wiele mniejszości etnicznych.

7. Powtarza, że integracja jest procesem dwukierunkowym, gdyż obejmuje społeczność krajów przyjmujących i same kobiety migrujące, postrzegane zarówno jako indywidualne jednostki, jak i członkowie społeczności danego kraju oraz że konieczne jest podnoszenie świadomości zarówno imigrantów, jak i społeczności miejscowych.

8. Podkreśla, że integracja oznacza przede wszystkim zaakceptowanie i przestrzeganie podstawowych obowiązków i praw obywatela, będących częścią europejskiego dorobku prawnego, tak jak zostały one uznane przez Europejską konwencję praw człowieka, wspólne tradycje konstytucyjne państw członkow-

skich, Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej i Powszechną deklarację praw człowieka.

9. Przyjmuje do wiadomości fakt, że szczególnie w odniesieniu do kobiet imigrantek może pojawić się konflikt między różnymi kategoriami praw indywidualnych oraz prawem do tożsamości kulturowej i religijnej oraz stwierdza, że to ostatnie prawo zasługuje na ochronę pod warunkiem, że zachowania wyrażające tę tożsamość nie naruszają niezbywalnych praw podstawowych i stanowią w każdym razie wynik wolnych i świadomych wyborów kobiet, a nie są narzucane przez rodzinę ani społeczność, do której przynależą, czy z której pochodzą.

10. Stwierdza, że samorządy lokalne i regionalne zdobyły znaczne doświadczenie w dziedzinie polityki skierowanej do kobiet imigrantek w zakresie ich przyjmowania, mediacji, dostępu do rynku pracy i opieki społecznej, jak również w zakresie zwalczania różnych form wyzysku i przemocy, które może okazać się bardzo cenne w opracowywaniu nowych strategii i programów europejskich. Stwierdza także, że włączanie stowarzyszeń imigrantek oraz innych przedstawicielek zainteresowanych grup imigrantów i imigrantek w nieustający dialog z samorządami regionalnymi i lokalnymi, a także obecność przedstawicieli tych grup w administracji są konieczne do tworzenia skutecznych strategii i programów.

11. Zachęca zatem, zgodnie ze stanowiskiem Parlamentu Europejskiego, by państwa członkowskie i Unia Europejska poparły te wysiłki zarówno na płaszczyźnie finansowej, jak i w zakresie zasobów ludzkich, poprzez wymianę informacji i dobrych rozwiązań.

12. Przyjmuje z dużym zadowoleniem fakt zatwierdzenia programu ramowego „Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi”, a szczególnie ustanowienie funduszu na rzecz integracji, którego działania powinny uwzględniać wymiar związany z płcią oraz optymalną integrację kobiet w każdym wieku, ludzi młodych i dzieci migrantów.

13. Ponawia swoje życzenie wyrażone w opinii w sprawie planu polityki w dziedzinie legalnej migracji, by w zarządzaniu funduszem na rzecz integracji uwzględniono potrzeby samorządów lokalnych i regionalnych oraz by te ostatnie w sposób aktywny i konstruktywny uczestniczyły w negocjacjach na temat programów krajowych i planów operacyjnych.

14. Podkreśla zasadniczy wkład zorganizowanych społeczności kobiet migrujących oraz organizacji pozarządowych.

15. Kładzie nacisk na znaczenie stosowania wspólnych środków z krajami pochodzenia na rzecz promowania praw kobiet i zachęca Komisję oraz państwa członkowskie do wspierania działań prowadzonych przez samorządy lokalne i regionalne we współpracy z tymi krajami oraz z właściwymi władzami lokalnymi i regionalnymi w celu ustalenia odpowiednich wskaźników.

16. Podkreśla istotne znaczenie używania języka odzwierciedlającego różnicę płci.

Ramy statystyczne

17. Podkreśla brak precyzyjnych danych statystycznych na temat imigracji w Unii Europejskiej, a szczególnie na temat imigracji nielegalnej i wszystkich przypadków nieuregulowanej sytuacji w miejscu pracy.

18. Uznaje za istotne, by proces zbierania danych obejmował niewiążące zmienne dotyczące płci i by zostały opracowane wskaźniki mówiące o nierównościach płci.

19. Podkreśla możliwości analizy, jakie stwarzają dane opracowywane na szczeblu regionalnym i lokalnym, niezbędne do prowadzenia zdecentralizowanej polityki i zapewnienia jakościowego podejścia do zjawiska migracji.

Usługi socjalne i zdrowotne

20. Stwierdza, że dostęp do usług socjalno-zdrowotnych często stanowi pierwszy kontakt kobiety migrantki ze światem usług publicznych i z zasadami społeczeństwa przyjmującego oraz uważa, że koniecznie należy przewyżczać pojawiającą się w rzeczywistości dyskryminację w celu wyeliminowania „nierówności w stanie zdrowia”.

21. Ponadto podkreśla potrzebę objęcia wszystkich imigrantów kontrolą i prewencją zdrowotną zapewnianą przez odpowiednie służby oraz potrzebę opracowania i sfinansowania odpowiednich programów socjalnych i zdrowotnych, które na podstawie obiektywnych badań konkretnych problemów zdrowotnych mogłyby pomóc w zwalczaniu chorób często występujących wśród migrantów.

22. Podkreśla potrzebę zintensyfikowania odpowiednich działań informacyjnych i podnoszących świadomość w dziedzinie zdrowia wśród osób wywodzących się ze środowisk imigranckich, szczególnie kobiet, i uznaje za ważne wypracowanie zorganizowanych form pozwalających na uważne zapoznanie się z indywidualnymi potrzebami i specyfiką kulturową z większym wykorzystaniem takich instrumentów, jak mediacja językowa i kulturowa czy dialog, nie tylko z poszczególnymi osobami i grupami, ale również ze stowarzyszeniami, przy czym poszanowanie różnic kulturowych musi opierać się przede wszystkim na poszanowaniu podstawowego prawa do zdrowia i samostanowienia kobiety, szczególnie w dziedzinie zdrowotnej i seksualnej.

23. Popiera zatem prowadzenie ukierunkowanych działań informacyjnych, zapobiegawczych, wspierających i uwrażliwiających na rzecz zwalczania wszelkich praktyk czy tradycji dyskryminacyjnych lub upokarzających, a także docenienie skutecznych i dobrych jakościowo rozwiązań wprowadzanych w życie w różnych państwach członkowskich oraz na szczeblu regionalnym i lokalnym, o charakterze zapobiegawczym lub propagatorskim, wielodyscyplinarnym i interkulturowym, służących za pomost/dialog (jak np. mediacje językowo-kulturowe, szkoły rodzenia, inicjatywy mające na celu zaangażowanie kobiet imigrantek w życie społeczne, formy konsultacji interkulturowej itd.).

24. Podkreśla zasadniczą rolę odgrywaną w terenie przez usługi publiczne, w szczególności świadczone na szczeblu lokalnym i regionalnym (w dziedzinach takich jak np. poradnie rodzinne) i możliwości tworzenia sieci między usługami oraz w

ramach społeczności lokalnych, ze stowarzyszeniami kobiet migrujących, wolontariuszy i trzecim sektorem.

25. Uważa za istotne szersze rozpowszechnienie dobrych rozwiązań w dziedzinie socjalnej i zdrowotnej poprzez ustanowienie prawdziwego europejskiego rejestru, do którego zostaną wprowadzone najlepsze ze strategii politycznych oraz dobre rozwiązania stosowane w tej dziedzinie.

Edukacja, polityka młodzieżowa i kultura

26. Podkreśla, że młode pokolenie ma decydujące znaczenie dla powodzenia przyszłej integracji, również ze względu na jego istotną rolę pośrednika między społeczeństwem, w którym wzrastają, a rodziną, z której się wywodzą.

27. Potwierdza konieczność prowadzenia specjalnych i odpowiednich działań umożliwiających pełne włączenie imigrantów do systemu kształcenia kraju przyjmującego (przede wszystkim nauka języka), szczególnie na początku ich pobytu.

28. Powtarza, że niezbędne jest opracowanie programów nauczania odzwierciedlających różnorodność.

29. Przypomina swoje uwagi zawarte w opinii w sprawie planu polityki w dziedzinie legalnej migracji na temat wysokiego poziomu niepowodzeń szkolnych wśród młodzieży obcego pochodzenia w niektórych krajach UE oraz propozycję opracowania instrumentów finansowych i specjalnych kierunków polityki w celu zaradzenia tym problemom. W szczególności wskazuje na konieczność podjęcia starań mających na celu umożliwienie wszystkim młodym ludziom realizacji ich aspiracji i ich potencjału. Podkreśla także konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na osiągnięcia szkolne i szanse edukacyjne dziewcząt; ścisły wzajemny kontakt nauczycieli z rodzicami. Obszerne informacje na temat szkolnictwa mają służyć rozpoznaniu indywidualnych możliwości dziewcząt i rozwijaniu ich zgodnie z ich indywidualnymi życzeniami i potrzebami.

30. Kładzie nacisk na szczególną sytuację migrujących kobiet w każdym wieku, a zwłaszcza dziewcząt obcego pochodzenia — niekiedy rozdartych pomiędzy tożsamością kulturową przekazaną im przez rodzinę a atrakcyjnością nowej tożsamości oferowanej przez społeczeństwa, w których dorastają — i podkreśla, że zasługują one na szczególną uwagę, gdyż stanowią jedną z głównych sił, na której będzie się opierać przyszła Europa.

31. Wyraża niepokój ze względu na wysoki poziom niepowodzeń szkolnych i przypadków przerwania nauki wśród dziewcząt obcego pochodzenia, które mają trudności z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, a często są także ograniczane przez rodzinę oraz przesady kulturowe czy trudne warunki ekonomiczne. Jest zdania, że istotne znaczenie w tworzeniu równych szans edukacyjnych dla dziewcząt (i chłopców) z rodzin imigrantów ma zaznajamianie ich rodziców z systemem edukacji, aby byli oni w stanie podejmować ugruntowane decyzje co do kształcenia swoich dzieci, a zwłaszcza córek, uwzględniające ich indywidualne możliwości i pragnienia, wolne od stereotypów dotyczących płci. Uważa także, że istnieje potrzeba działań uwrażliwiających i angażujących wszystkie zainteresowane osoby w celu wspierania rzeczywistej równości szans.

32. Popiera wezwanie, zawarte w rezolucji Parlamentu w sprawie imigracji kobiet, do promowania dostępu młodych kobiet migrantek do zintegrowanego programu działań (2007-2013) na rzecz uczenia się przez całe życie.

33. Uważa, że w opracowywaniu kierunków polityki na rzecz młodzieży należy prowadzić działania uwzględniające różnice kulturowe i różnice związane z płcią wobec młodzieży obcego pochodzenia, docenić wartość tej młodzieży jako zasobu cennego dla mediacji kulturowej, wspierać powstawanie miejsc poświęconych dialogowi kulturowemu i rozwój ruchu stowarzyszeniowego kobiet.

34. Podkreśla, że komunikacja, szczególnie poprzez środki masowego przekazu, odgrywa decydującą rolę dla integracji kobiet migrantek i wnosi o promowanie działań wobec środków masowego przekazu służących wykorzystaniu związanego z nimi potencjału i zaradzeniu niedostatkowi informacji zarówno w społeczności imigrantów, jak i w społecznościach ich przyjmujących, w celu przezwyciężenia stereotypów i negatywnych przesądów.

35. Potwierdza w tym względzie swoje zainteresowanie, wykazane w opinii w sprawie komunikatu „Wspólna agenda na rzecz integracji”, różnymi formami współpracy ze środkami masowego przekazu (poprzez promowanie dobrowolnych kodeksów postępowania dla dziennikarzy).

Integracja gospodarcza

36. Potwierdza konieczność wspomagania dostępu kobiet migrantek do zatrudnienia i szkolenia zawodowego, między innymi poprzez pozytywne działania na rzecz zwalczania dyskryminacji i usuwania przeszkód, które w rzeczywistości uniemożliwiają osiągnięcie pełnej równości szans.

37. Stwierdza, że często imigrantki wykonują prace tymczasowe, niewymagające kwalifikacji zawodowych i niskopłatne, w szarej strefie gospodarki lub w działalności prowadzonej nielegalnie. Zatem wzywa Komisję do przeprowadzenia badania w celu przeanalizowania tego zagadnienia i sporządzenia zaleceń, w jaki sposób najlepiej zaradzić temu problemowi.

38. Podkreśla znaczenie działań na rzecz uznawania kwalifikacji zawodowych i dyplomów uzyskanych przez kobiety w krajach ich pochodzenia czy zdobytego tam doświadczenia zawodowego.

39. Potwierdza swoje poparcie dla zamierzenia Komisji, by opracować ogólną dyrektywę ramową w sprawie praw obywateli państw trzecich legalnie zatrudnionych w jednym z państw członkowskich i dla rozwiązania w tych ramach problemu uznawania dyplomów i kwalifikacji zawodowych.

40. Stwierdza, że szczególnie w niektórych państwach członkowskich imigrantki są przeważnie zatrudniane jako opiekunki lub pomoc domowa i że wpływa to na zmianę warunków opieki społecznej w Europie, zatem zwraca się do Komisji o przestudiowanie tego zjawiska i zastanowienie się nad opracowaniem specjalnych instrumentów w tym zakresie.

41. Z naciskiem podkreśla, że również na polu gospodarczym należy wspierać niezależność i przedsiębiorczość kobiet, tak w krajach pochodzenia, jak i w państwach przyjmujących, za pomocą specjalnych instrumentów, na przykład mikro kredytów.

42. Z zadowoleniem odnotował uwagę poświęconą w II edycji „Podręcznika integracji” działaniom wspierającym przedsiębiorczość imigrantów i uznaje, że ten rodzaj działań ma zasadnicze znaczenie dla budowania faktycznej niezależności kobiet, a także zwraca się do Komisji o poparcie takich inicjatyw, jak szkolenie zawodowe i językowe w krajach pochodzenia.

43. Zwraca uwagę na szczególne problemy, z jakimi muszą się zmierzyć pracujące imigrantki posiadające dzieci, a zatem związaną z tym potrzebę działań na rzecz pogodzenia życia zawodowego i rodzinnego, oraz podkreśla, jak ważne inicjatywy zrealizowano na szczeblu regionalnym i lokalnym, między innymi we współpracy ze stowarzyszeniami kobiet i wolontariuszy, oraz wzywa Komisję do poparcia tych inicjatyw.

44. Przyjmuje do wiadomości, że w wielu przypadkach faktyczne korzystanie przez kobiety z ich praw jest utrudnione ze względu na poważne problemy, jakie napotyka w zakresie transportu i mobilności, a także ze względu na uwarunkowania kulturowe społeczności pochodzenia, i wzywa Komisję oraz państwa członkowskie do wspierania samodzielności kobiet w zakresie przemieszczania się (np. kursy prawa jazdy).

45. Podkreśla, że praca w szarej strefie sprzyja formom wykorzystania kobiet i popiera działania na rzecz wychodzenia z szarej strefy i jej zwalczania.

46. Podkreśla potrzebę zaplanowania odpowiednich działań mających na celu zwalczanie pracy nielegalnej, dbając o sprawiedliwe traktowanie ofiar takich sytuacji, i przyjmuje do wiadomości ostatni wniosek Komisji dotyczący dyrektywy mającej na celu wprowadzenie jednolitych sankcji wobec pracodawców zatrudniających imigrantki i imigrantów o nieuregulowanym statusie w kraju docelowym lub zatrudniających legalnych imigrantów i imigrantki w sposób nieuregulowany prawnie.

47. Powtarza, zgodnie ze swoją opinią w sprawie planu polityki w dziedzinie legalnej imigracji, apel do Komisji i państw członkowskich o przyjęcie środków mających na celu ułatwienie migrantom przesyłania przekazów pieniężnych i wspieranie wykorzystania tych środków na produktywne inwestycje w ich krajach pochodzenia.

Ochrona przed formami przymusu i prawa do uczestnictwa

48. Zaznacza, że część imigrantek może być szczególnie narażona na formy wykorzystania, łamania praw podstawowych, przymusu fizycznego i psychologicznego oraz zgadza się z Parlamentem Europejskim, że takie praktyki nie mogą być w żadnym wypadku tolerowane ani uzasadnione jakimkolwiek powodem natury kulturowej czy religijnej.

49. Przyłącza się zatem do apelu skierowanego przez Parlament Europejski do państw członkowskich, by bezzwłocznie zajęły się tym problemem i zwalczały skutecznie wszelkie formy przemocy wobec kobiet zgodnie z przepisami krajowymi oraz normami międzynarodowymi i wspólnotowymi oraz uważa za istotne obszerne informowanie o tych przepisach i postanowieniach, aby osoby migrujące były ich świadome.

50. Wzywa Komisję do wspierania takich działań oraz wysiłków podejmowanych przez samorządy regionalne i lokalne.

51. Zauważa, że zjawisko przemocy domowej jest szczególnie rozpowszechnione i wzywa Komisję do zastanowienia się nad skutecznymi działaniami w celu jej zapobiegania i zwalczania oraz do pilnego opracowania rozwiązań, tak aby można je było włączyć do prawodawstwa UE. Zbrodnie w imię honoru to specyficzna postać przemocy w rodzinie, wymagająca szczególnej uwagi.

52. Podkreśla, że małżeństwa i de facto związki pomiędzy osobami różnych narodowości są prawem obywateli oraz stwarzają grunt do wypracowania pozytywnej integracji między społecznościami o odmiennej kulturze, wrażliwości, religii i normach. Jednocześnie zwraca uwagę, że zapewnienie podstawowych praw kobietom i nieletnim dzieciom musi być niezależne od istnienia wzajemnych ustaleń prawnych.

53. Zaznacza, że łączenie rodzin to coraz bardziej istotne i pozytywne zjawisko, usprawniające przebieg integracji i mające zasadnicze znaczenie dla ochrony prawa do życia rodzinnego. Zgadza się z Parlamentem Europejskim, że dyrektywa

2003/86/WE nie została jeszcze wdrożona w sposób satysfakcjonujący przez wszystkie państwa członkowskie.

54. Podkreśla, że łączenie rodzin powinno się wiązać z przestrzeganiem indywidualnych praw wszystkich członków rodziny i z zagwarantowaniem kobietom swobodnego wyboru.

55. Potępia małżeństwa zawierane pod przymusem oraz praktyki nieprzestrzegające praw europejskich (np. infibulacja, poligamia) oraz wzywa państwa członkowskie do pilnego podjęcia odpowiednich działań w celu pełnego wdrożenia praw zakazujących tych praktyk.

56. Powtarza, zgodnie ze swoją opinią w sprawie zwalczania nielegalnej imigracji, zalecenie, by przyjąć w trybie priorytetowym wszelkie niezbędne środki pozwalające położyć kres handlowi ludźmi, którego ofiarami są przede wszystkim kobiety, i zlikwidować zajmujące się tym organizacje oraz wszelkie formy niewolnictwa, również dzieci i młodzieży, poprzez przyjęcie odpowiednich norm i specjalnych programów działania, jak również by uznać, że nawet jeśli niektóre z tych ofiar są nielegalnymi imigrantami, należy je traktować jako specjalne przypadki, oraz że w pewnych okolicznościach deportacja może prowadzić do ogromu przemocy wobec nich lub nawet do ich śmierci, jeśli osoby te zostaną zmuszone do powrotu do kraju pochodzenia.

57. Popiera wezwanie skierowane do państw członkowskich przez Parlament Europejski w rezolucji w sprawie imigracji kobiet, by wykazać szczególną wrażliwość na kwestię udziału kobiet migrujących w życiu społecznym i politycznym, zgodnie z prawami krajowymi.

Bruksela, 11 października 2007 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Michel DELEBARRE